

Zicht op Leuven vanaf de Luibank met centraal het stadhuis, St.-Pieterskerk en St.-Jakobskerk.

Bij de voorstelling van het jaarboek van 2009, in de kapel van het historisch gasthuis in Leuven, op die memorabele dag van 22 januari jl., namen we de gelegenheid waar om iedereen eraan te herinneren dat honderd jaar geleden – in 1910, in Leuven een vereniging werd gesticht met het doel de aandacht te vragen voor het onroerend erfgoed. Plots werd men zich bewust van een ingreep die het uitzicht van het stadscentrum ingrijpend zou wijzigen. De saneringsplannen van de Slachthuiswijk, waarbij een groot gedeelte van Leuvens middeleeuws patrimonium verdween om plaats te maken voor de Koning Albertlaan, (later Dirk Boutslaan), centraal uitlopend op de Sint-Pieterskerk doorheen een gore volkswijk.

Die vereniging kreeg de naam 'Kring voor Oudheidkunde, Geschiedenis en Kunst' met als ondertitel – **Comiteit Oud-Leuven**. Van bij de start kon het "Comiteit" (in het Frans Comité Vieux-Louvain) rekenen op de steun van de stad met vooraan burgemeester L. Collins en de prelaat van de abdij van Park Q.J. Nols. Ook de adel uit de omgeving bood zijn bescherming. Professoren van de universiteit, advocaten, industriëlen, bouwmeesters en architecten beloofden hun steun. De initiatiefnemer van de hele opzet en drijvende kracht was architect V. Vingerhoedt. Kunstenaars, zoals A. Delaunois, A. Van Elstraeten, O. Dierickx en Fr. Nackaerts werden aangemaand op hun eigen artistieke wijze het stadscentrum te vereeuwigen.

Dit lofwaardige initiatief vond zijn oorsprong in het buitenland, hoofdzakelijk in Engeland en Frankrijk waar men in dezelfde gedachtengang reeds meerdere soms bedreigde monumenten en sites een nieuwe toekomst verzekerde.

Eindelijk aanvaardde men toen – honderd jaar geleden – de noodzaak om dringend maatregelen te nemen. Niemand kon vermoeden dat enkele luttele maanden later, in augustus 1914, niet alleen het centrum van Leuven ten prooi zou vallen aan de hysterische woede van de Duitse keizerlijke troepen. Ook het Comiteit Oud-Leuven stierf een stille dood, hoewel op veel niveaus gevochten werd voor het behoud van de eerbiedwaardigheid van de monumenten die geteisterd waren.

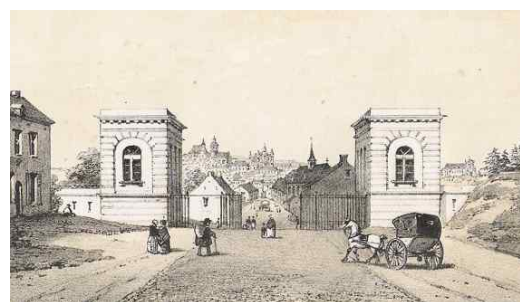
Bij de heropbouw en bij de dringende restauratiewerken lieten sommige leden van het Comiteit zich niet onbetuigd en besteedden er hun beste krachten aan. De namen van kanunnik Lemaire en architect Vingerhoedt vindt men steeds in de voorlinie van de heropbouw en bij de aanpassingen, zoals het boeiend verhaal van het *Schermblok* dat de verbinding moest maken van Statiestraat met de Grote Markt, dat weldra in een beslissend stadium zal treden.

Ongeveer hetzelfde zicht vanaf de Luibank, anno 2010, verdwenen door de volgebouwde stad.

In 1960 nam het bestuur van **de Geschied- en Oudheidkundige Kring voor Leuven en Omgeving (GOKLO)** de fakkel over, wijl er intussen een tweede oorlog gewoed had, die haast evenveel schade had berokkend als de eerste. Opnieuw moest rekening gehouden worden met heropbouw en restauraties zoals in het Interbellum.

Jaar na jaar moest het bestuur zich schrap zetten om herhaaldelijk in te grijpen of te melden waar zaken fout liepen. Op de hele periode van 1960 tot 2000 werden meer dan vijftig opmerkingen gemaakt en klachten ingediend binnen het gebied van de stad. Maar GOKLO noteerde ook rond de zeventig klachten in de omringende gemeenten voor slordigheden bij het onderhoud van monumenten. Voor Leuven citeren we twee dossiers die GOKLO op het actief mocht schrijven.

Tolhuizen gered door GOKLO (archief LHG)

J.P. Devos en voorzitter GOKLO H. Carnoy

Het bestuur kon beletten dat de Dijle in het stadscentrum overweldigd zou worden en de tolhuizen aan de Brusselsepoort bleven door onze bemoeiingen overeind. Er werd bedongen dat de skyline van het historisch centrum binnen de eerste ringmuur beperkt zou blijven tot vier verdiepingen, waarmee streng rekening gehouden werd.

Daartegenover moesten we toestaan dat de Vismarkt op de schroothoop terecht kwam en dat de beide tolhuisjes aan de Tiensepoort opgeofferd werden aan het drukke verkeer. In een speciaal artikel zullen we al deze items binnenkort publiceren met de al-of-niet gunstige resultaten. GOKLO realiseerde tal van wetenschappelijke artikels, eerst in de Mededelingen, later in de Jaarboeken en tenslotte in de Tijdingen waar ook de uitnodigingen voor de vele excursies - 80 bezoeken van 1961 tot 2001 - werden aangekondigd.

Veertig jaar later, december 2004, heeft die vereniging de verjonging ondergaan met een overstap naar **het Leuvens Historisch Genootschap (LHG)**. De vijftigste verjaardag van de GOKLO heeft men niet afgewacht om een koninklijk additief aan te vragen. Onder de nieuwe naam Leuvens Historisch Genootschap werd de vereniging voortgezet en nam ze de opdracht aan om de fakkel brandend te houden en waakzaam te blijven. Het Genootschap analyseerde, tekende met meer technische en historische ondersteuning de situatie op en kaartte vele dossiers aan.

We noemen er enkele: het integreren van het kenmerkend restant van het Weeshuis in de F. Lintsstraat, de aandacht voor stadsgezichten zoals de Predikherenkerk in de Rattemanspoort, het behoud van het nu verdwenen pand de Mèvrignies, het valoriseren van de site Van Humbeeck-Piron, de herwaardering van het modernistisch zwembad tussen de Tiensestraat en het Hogeschoolplein, tegen de verhuis van de stedelijke diensten uit het Stadhuis, het behoud van de huizenrij-kloosterpand Ramberg, het bewaren van 'het Pleintje' in de Vanden Tymplestraat, het inpassen van het nieuw Barbaracomplex in het historische centrum, aandringen op de gemiste volledige archeologische opgravingen, het aanbevelen voor archeologisch onderzoek op het Fochplein (weldra Sint-Pietersplein?), het herzien van het plaatsen van een Contiusorgel in de Sint-Pieterkskerk, de patrimoniumzorg voor het behoud van het Landbouwinstituut en tuinpaviljoen (Minderbroedersstraat), medewerking aan de info rond de herbestemming van de Sint-Jakobskerk, tegen de afbraak van het brouwerijpand Vrieslandt, de aanbeveling voor herbestemming op maat voor de Kartuis en de opvolging van de recente mysterieuze vondsten in 's Hertogeneiland rond het Kloosterhotel en bij de heraanleg van de geplande Dijleterrassen.

Het langzaam volledig ontmantelen van de stadsdiensten rond archeologie en monumentenzorg lag aan de basis van een nieuwe onafhankelijke geïnteresseerde groep van medewerkers binnen het Genootschap. Ondanks de realiteit dat de stedelijke overheid niet bij machte blijkt te zijn deze zorg op zich te nemen blijven we hopen dat ooit de uitbouw van een broodnodige stedelijke monumentenzorg en een dienst voor archeologie terug een feit zal zijn. Ondertussen vullen we als vrijwilligers onbetaald dit grote gat een beetje op.